

f a r m

H

G

b

I ar... indtilis,
que nos... es la só
i cap hoste no s'acoste
que tenen llevat el pe

Esperit, jen
tan pregoner
que t'és l
i les gan

Part de
el món és
esbatana
damunt de

Que la l
cada raig
Esperit,
Esperit,
si l'enem

BEAT

La via inocoguda
sense ombra de paür
mon seny de tot s'adm
A l'infant indboil

Què hi fa que, al lluny, ten
si entorn la pau cryda
i fins la molsa humida de
més flonja es fa si en ell

Seguda dalt d'un marge, con
i presa per les gracies a fla
tothom... parla de ano

i l'ell
més bel
la vter

Al
con
i t...

Dossier Els fons personals de dones escriptores a la Biblioteca de Catalunya Batxillerat



u

t



- Roger Mathieu
- Maria Mercè Marsal
- Helena Valenti
- Montserrat Abello
- Maria Antònia Oliver
- Lola Anglada
- Clementina Arderiu
- Isabel-Clara Simó



Sumari

| | |
|--|----|
| 1. Presentació | 1 |
| 2. La Biblioteca de Catalunya | 2 |
| 3. Els fons personals de dones escriptores a la BC | 3 |
| 4. Qui va ser Maria Mercè Marçal? | 4 |
| 4.1. Activa't. El procés de creació: de l'esborrany a l'obra editada | 5 |
| 5. Qui va ser Montserrat Abelló? | 7 |
| 5.1. Activa't. La poesia: diàlegs amb l'art | 8 |
| 6. Qui va ser Rosa Leveroni? | 10 |
| 6.1. Activa't. El gènere epistolar: què diuen les cartes? | 11 |
| 7. Bibliografia | 15 |



H
a
m

1

Presentació

La Biblioteca de Catalunya disposa d'un fons de més de quatre milions i mig de documents entre llibres, manuscrits, pergamins, revistes, diaris, mapes, gravats, partitures, enregistraments sonors i vídeos, entre altres materials. De tots ells, ens agradaria destacar els fons personals, pel que tenen d'especial i únic. Es tracta de conjunts de documents produïts per una persona o una família en la seva trajectòria vital i professional, de tipologia molt diversa com ara correspondència, fotografies, manuscrits d'obres de creació literària o musical, dibuixos originals, enregistraments no editats, retalls de premsa, etc.

Una part d'aquests fons personals són de dones, que han exercit professions ben diverses com, per exemple, compositores, cantants d'òpera, escriptores, ballarines, traductores, professores, il·lustradores o periodistes.

En aquesta guia didàctica tractarem els fons personals de tres dones que han desenvolupat la seva activitat en l'àmbit literari. Us proposem, doncs, una sèrie d'activitats perquè pugueu conèixer millor alguns noms femenins dels fons i col·leccions de la BC i aprofundir en les seves vides, els seus escrits i les seves veus.



H
a
m



2

La Biblioteca de Catalunya

La Biblioteca de Catalunya és la biblioteca nacional, una de les més importants de Catalunya. Va ser creada fa més de cent anys amb la voluntat de posar al servei de la societat el coneixement i, en especial, el relacionat amb el patrimoni de Catalunya, convertint-se en la millor biblioteca per conèixer i investigar la cultura catalana i tot allò que, com aquests fons personals, en forma part.

El fons de la BC ha anat ingressant principalment a través de compres, donacions i per dipòsit legal. De fet, a partir de l'any 1976, la BC comença a rebre un exemplar de bona part del que s'edita a Catalunya, i a partir de 1981, rep tota la producció bibliogràfica de manera regular. Això vol dir que, quan busqueu quelcom que hagi estat publicat a Catalunya a partir d'aquell any, ben segur que ho trobareu a la BC! Alguns d'aquests documents són consultables a les plataformes digitals on la Biblioteca participa com ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antigues), MDC (Memòria Digital de Catalunya), entre d'altres.

Des de l'any 1939, la BC està ubicada a l'antic Hospital de la Santa Creu de Barcelona, un important edifici gòtic, de grans dimensions, construït entre els segles XV i XVIII. Sorgit de la unió de diferents hospitals barcelonins medievals, va ser l'hospital més gran de Catalunya durant molts segles. L'hospital va estar en funcionament fins al 1928, quan es va traslladar al nou Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau.



3

Els fons personals de dones escriptores a la BC

Com ja hem dit a la introducció, entre els fons personals de la BC podem localitzar els de diverses personalitats femenines de la cultura catalana que han destacat en el món de les arts i la literatura. Aquestes col·leccions estan formades per manuscrits originals, correspondència, contractes, vídeos, audicions, dibuixos, pintures, fotografies, retalls de premsa, etc., que ens ajuden a reconstruir aspectes de la vida quotidiana –alguns molt íntims–, les relacions o el procés de creació de l'obra de les autores. Llegint les seves cartes, consultant els esborranys o mirant les fotografies de família podem comprendre una mica millor com eren i com treballaven aquests personatges, més enllà de les obres publicades.

Són fons que han arribat a la Biblioteca de Catalunya principalment per mitjà de donatius, ja sigui de la pròpia autora o de familiars. En alguns casos menys freqüents s'han comprat als hereus o a llibreries especialitzades. Constitueixen una font de creixement del patrimoni i una constant aportació per donar a conèixer la realitat de la cultura i del patrimoni català a la societat.

Actualment, la Biblioteca conserva prop de cinc-cents fons personals de creadors de totes les disciplines, dels quals, una cinquena part corresponen a dones.

En aquesta guia hem volgut destacar aquest important llegat femení i tractarem els fons de tres dones escriptores: Maria Mercè Marçal, Montserrat Abelló i Rosa Leveroni. Les activitats que us proposem volen ajudar-vos a conèixer-les una mica millor a través dels seus papers, que conservem a la BC.



H
a
m



4

Qui va ser Maria Mercè Marçal?

Maria Mercè Marçal i Serra (1952-1998) va ser poeta, narradora, professora, editora i traductora. També una activista política i feminista que es va posicionar en el marc de l'antifranquisme des dels anys 70.

El 1976 va ingressar al PSAN, el Partit Socialista d'Alliberament Nacional, on va crear el front de dones, el primer grup de dones feministes i nacionalistes. Al mateix temps, també es va integrar en el moviment feminista i va participar a les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, celebrades a la Universitat de Barcelona.

Arran de la publicació de *Bruixa de Dol*, el 1979, es va convertir també en referent i una de les veus poètiques del moviment feminista.

Amb la seva obra *Terra de mai*, de 1982, va retratar l'amor entre dones, un tema inèdit en la literatura catalana fins llavors.

El fons de Maria Mercè Marçal va ser cedit per Fina Birulés i Heura Marçal –parella i filla de l'autora– després de la seva mort. Està format per manuscrits de la seva obra literària, assajos, guions, articles periodístics i traduccions de l'autora.



Fons Maria Mercè Marçal, caixa 16.

H
a
m







4.1

Activa't

El procés de creació: de l'esborrany a l'obra editada

G
t

-  Sessió d'una hora i mitja
-  Treball individual
-  Llengua i Literatura
-  Competència digital; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; competència en consciència i expressió culturals

Objectius

Mitjançant aquesta activitat descobrireu la pàgina web de la Biblioteca de Catalunya i la rica tipologia de documents que s'hi conserven. També, treballareu i comprendreu el procés creatiu que porta a la gestació d'un poema.

Heu estat mai a la Biblioteca de Catalunya? Aquesta és una gran oportunitat per fer-ho!

Què heu de fer?

Reflexioneu sobre com pot ser el procés creatiu d'un autor/a abans de publicar un poema. Quins passos realitza? On escriu? Creieu que és un procés ràpid o lent? Penseu que avui en dia amb l'ús dels ordinadors aquest procés és igual?

Heu llegit mai el poema "Matinet de Sant Joan" de Maria Mercè Marçal?

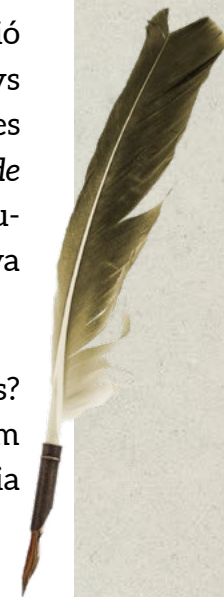
El va publicar a *Cau de llunes* l'any 1977, un any després de rebre el Premi Carles Riba. El poema diu així:

Matinet de Sant Joan
les herbes tenen virtut
ai, amic, l'amor fa sang
i la lluna ja s'esmuny,
matinet de Sant Joan.

Matinet de Sant Joan,
les herbes duen metgia;
ai, amic l'amor fa sang,
cremem berbena florida,
matinet de Sant Joan.

Si consulteu la fitxa de [Maria Mercè Marçal](#) a l'apartat de "Fons i col·leccions" de la web de la BC, veureu que a l'inventari es descriuen els documents que el formen i que la Biblioteca conserva. A la descripció de la caixa 3, hi trobem molts esborranys dels seus poemes. Us hem inclòs les còpies dels esborranys del poema *Matinet de Sant Joan*, de Maria Mercè Marçal. Mireu-les i compareu-les amb la versió definitiva d'aquest poema.

Com ordenaríeu aquests esborranys? Quins canvis hi podeu observar? Com definiríeu el procés creatiu de Maria Mercè Marçal?





Matinet de Sant Joan
 les herbes tenen virtut.
 Visca l'amor enramada,
 clavellina i moraduix!

Matinet de Sant Joan
 les herbes duen metgia.
 Visca l'amor enramada,
 moraduix i clavellina!

Fons Maria Mercè Marçal, caixa 3.

Matinet de Sant Joan
 les herbes tenen virtut
 ai amic, l'amor fa sang
 i la lluna ja s'esmuny

Matinet de Sant Joan

Matinet de Sant Joan
 les herbes duen metgia,
 amic, que l'amor fa sang,
 cremem herbena florida

Matinet de Sant Joan

Fons Maria Mercè Marçal, caixa 3.

Matinet de Sant Joan
 les herbes tenen virtut,
 ai amic, l'amor fa sang
 i la lluna ja s'esmuny
 matinet de Sant Joan.

Matinet de Sant Joan
 les herbes duen metgia
 ai amic, l'amor fa sang,
 cremem herbena florida,
 matinet de Sant Joan

Fons Maria Mercè Marçal, caixa 3.

Matinet de Sant Joan
 les herbes tenen virtut
 herbena ja ~~col·lecta~~ col·lecta
 sota la lluna de ~~Muny~~
~~matinet de Sant Joan~~
~~la lluna ja s'esmuny~~
 i la lluna

Matinet de Sant Joan
 les herbes duen metgia
 sota la lluna ~~col·lecta~~
 herbena ja col·lecta

col·lecta herbena florida
 amic, que l'amor fa sang

Matinet de Sant Joan
 les herbes duen metgia
 amic, que l'amor fa sang,
 cremem herbena florida

cremem herbena florida
 que la lluna ja s'esmuny
 Matinet de Sant Joan
 tenen virtut

Fons Maria Mercè Marçal, caixa 3.

5 Qui va ser Montserrat Abelló?

Montserrat Abelló i Soler (1918–2014) va ser una poeta, escriptora i traductora. Va estudiar i es va formar a Barcelona, a la Facultat de Filosofia i Lletres, on va conèixer Carles Riba. Va ser també professora d'anglès a València i a Santiago de Xile, on va haver d'exiliar-se quan va acabar la Guerra Civil.

Va traduir autores com Agatha Christie o Sylvia Plath al català, i Maria Mercè Marçal o Mercè Rodoreda a l'anglès.

Va col·laborar a la IV Fira Internacional del llibre feminista de 1990 i va ser una de les fundadores del Comitè d'Escriutores del Centre Català del PEN el 1995. L'any 1998 va ser guardonada amb la Creu de Sant Jordi, el mateix any que va publicar el poemari *Dins l'esfera del temps*, amb el qual va obtenir el Premi de la Crítica Serra d'Or de Poesia del 1999. També és coautora de l'obra de 1999 *Paisatge emergent: trenta poetes catalanes del segle XX*.

El fons personal de l'autora va arribar a la Biblioteca com a donació dels seus fills. Està format per enregistraments editats d'adaptacions musicals de la seva poesia, enregistraments de programes radiofònics en els quals era convidada, imatges de recitals de poesia a diverses ciutats, actes d'homenatges i entrevistes.



Fiona Morrison.
Retrats de Montserrat Abelló.

També, la seva biblioteca personal, així com edicions originals angleses de les obres incloses en les antologies poètiques traduïdes i seleccionades per ella, dibuixos i obra gràfica, enregistraments audiovisuals i correspondència rebuda i enviada.







H
a
m



5.1

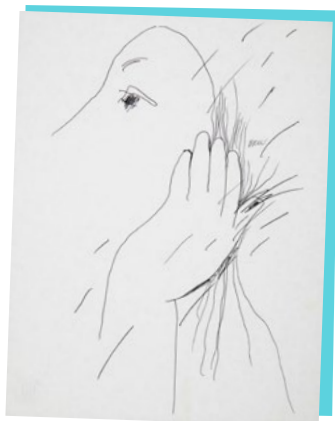
Activa't

La poesia: diàlegs amb l'art

-  Sessió d'una hora i mitja
-  Treball per parelles o individual
-  Llengua i Literatura / Dibuix Artístic
-  Competència digital; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; competència en consciència i expressió artística-cultural

Objectius

A través d'aquesta activitat aprendreu a navegar per la pàgina web de la BC i descobrireu part dels seus arxius disponibles i com consultar-los. També coneixereu el nom i la importància de l'obra de Montserrat Abelló així com part de la seva obra poètica. I descobrireu les connexions entre diferents disciplines artístiques.



Roser Bru. Dibuixos originals de l'obra *Al cor de les paraules*.

Què heu de fer?

En la poesia de Montserrat Abelló és molt recurrent el motiu de les mans. De fet, constitueixen el tema central del seu primer poemari *Vida diària* (1963). Vegeu-ne alguns exemples:

1. He envejat els ocells,
però les mans
són fortes,
estimen,
donen i accepten.
Vull mans i no vull ales!
2. M'he perdut.
Estic perduda encara,
entre boscos, maresmes.
Tinc les mans enredades
en les xarxes.

Montserrat Abelló, durant la seva estada a Xile, va mantenir una relació molt estreta d'amistat amb [Roser Bru](#), artista i pintora que el 1981 va il·lustrar amb sis dibuixos de mans el poemari d'Abelló *Vida diària; Paraules no dites*. Aquests emblemàtics dibuixos van ser el germen del logotip de l'Any Abelló. Aquest apunt del *Blog de la Biblioteca* està dedicat a la relació entre Roser Bru i Montserrat Abelló: www.bnc.cat/El-Blog-de-la-BC/Les-mans-de-Montserrat-Abello



Per començar, llegiu el següent poema de Montserrat Abelló:

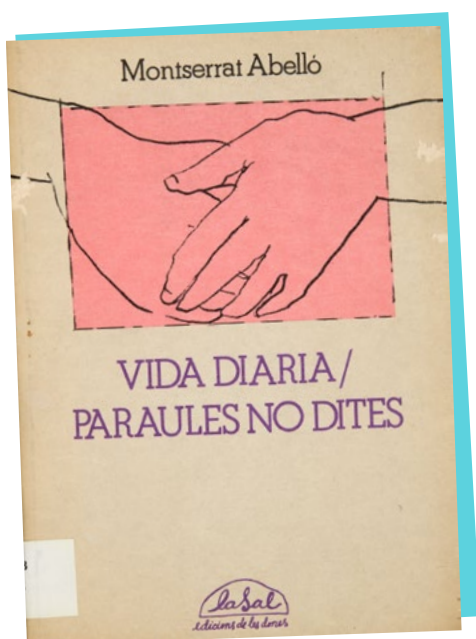
Desembasto els anys
que damunt del cos
s'han tornat cuirassa.

Em miro al mirall
i no veig altra cosa
que aquesta pell

que se m'adhereix
com un guant destenyit
que he dut massa temps.

Però em queden els ulls
i sé que dins d'aquest cos
encara m'hi corre ben roja la sang.

Són màscares que m'emprovo, 1995



Montserrat Abelló. *Vida diària; Paraules no dites*. Barcelona: LaSal, 1981.



Departament de Cultura.
Logo Any Abelló.

Ja hem vist que moltes de les seves composicions van ser font d'inspiració per a l'artista Roser Bru. Us proposem que feu un dibuix d'allò que us susciti o us transmeti aquest poema. Us animem a buscar imatges en la xarxa, revistes o diaris que us suggereixin quelcom del poema i intenteu fer un collage, superposant diferents imatges en un full de paper.

Sabíeu què és un **cal·ligrama**? Un cal·ligrama és un poema molt visual en què s'empra la disposició de les paraules o la tipografia per representar el missatge o el contingut del poema. L'autor francès Guillaume Apollinaire o el català Joan Salvat-Papasseit són dos exemples d'autors que han fet servir aquesta tècnica. Com que la poesia de Montserrat Abelló també és molt visual, us animem a intentar convertir un dels seus poemes en cal·ligrama. Recordeu que les mans són un element molt important a la seva poesia?

G
t



6

Qui va ser Rosa Leveroni?

Rosa Leveroni i Valls (1910-1985) va ser una escriptora, poetessa i bibliotecària. Pertany a la generació de Mercè Rodoreda, Pere Calders, Joan Vinyoli o Salvador Espriu, amb qui compartia una gran amistat.

La seva poesia s'inspira en la de Carles Riba, amic i professor seu a l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona i que va prologar-li el primer llibre, *Epigrames i cançons*, l'any 1938.

Va ser una de les fundadores de la revista *Ariel*, organitzada clandestinament en el període de postguerra, amb l'objectiu d'apropar als joves la cultura catalana.

Fins al 1952 no va publicar el seu segon poemari *Presència i Record*, prologat per Salvador Espriu.

L'any 1982 va ser guardonada amb la Creu de Sant Jordi, atorgada per la Generalitat de Catalunya. La seva obra, que tracta principalment els temes de l'amor i la mort, ha transcendit amb gran petjada a través de la història de les lletres catalanes; és així com a Cadaqués, en honor a aquesta escriptora, hi ha un premi amb el nom *Premi de Poesia Catalana Rosa Leveroni*.



Documentació oficial de Rosa Leveroni i la seva família.

Els fons i arxius de Rosa Leveroni que es conserven a la BC hi van arribar per mitjà de donatiu i del llegat testamentari de l'autora. Aquest fons està format, principalment, per obres literàries i poesia, en català, castellà i francès; correspondència; documentació personal i acadèmica i reculls de premsa.



H
a
m

6.1

Activa't

El gènere epistolar: què diuen les cartes?

G
t



Sessió d'una hora i mitja



Treball individual



Llengua i Literatura



Competència digital; competència personal, social i d'aprendre a aprendre

Objectius

Amb aquesta activitat treballareu un gènere que actualment està en força desús: l'epistolar, o sigui, l'art d'escriure cartes. Gràcies a la correspondència de Rosa Leveroni —que la BC conserva—, coneixereu les relacions que tenia amb personalitats de l'època i les inquietuds que compartien.



Què heu de fer?

Busqueu Rosa Leveroni a l'apartat de "Fons i col·leccions" de la web de la BC i investigueu quin material s'hi pot trobar. La Biblioteca conserva una gran part de la correspondència de l'autora, com és el cas de les cartes que va compartir amb escriptors com Salvador Espriu, Joan Vinyoli i Carles Riba.

Us n'hem reproduït algunes. Després de llegir-les, com diríeu que era la relació que mantenia l'autora amb aquests escriptors? De quin cercle d'autors formaven part? Quin és el context que tenen en comú? Què defensen, reivindiquen i lluiten?

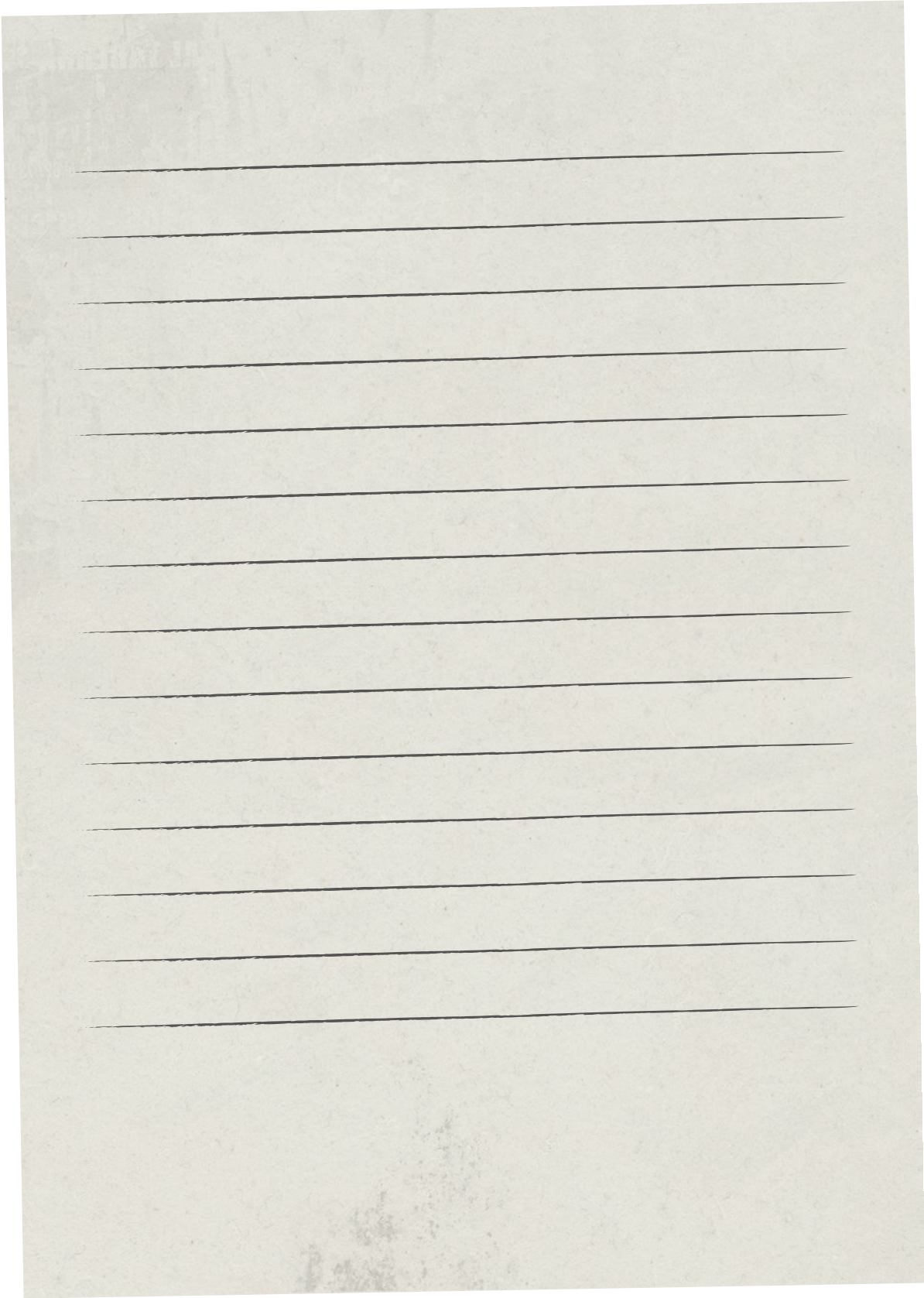
Aquestes cartes van ser escrites en període de postguerra. Des de l'actualitat, i en el moment històric que viviu, què defensaríeu, què reivindicaríeu i per a què lluitaríeu? Proveu de fer una carta adreçada a un amic i expliqueu-li aquestes idees.



G



t



Estimada Rosa: M'associo de tot cor i ben sincerament a l'homenatge del nostre Carles Riba i et prego que així ho facis constar, on calgui i en el moment oportú. - Moltes gràcies "a la bestreta (que mai no he sabut què p. vol dir)" i una abraçada del teu aferrat.

SALVADOR ESPRIU

ABOGADO

/ 25-VIII-53.

Paseo de Gracia, 132, 4.º, 2.º
Teléfono 28 34 63

BARCELONA

Correspondència de Rosa Leveroni amb Salvador Espriu.

Barcelona, 3-VII-1951

Estimada Rosa: M'han repartit finalment el teu llibre, i t'he de dir, en justícia, després d'haver patit les enrabiades ocasionades per les seves evidents imperfeccions, que, en conjunt, ha quedat ben editat. Podria ser millor, però, a no t'hi fixes massa, fa prou goig, no el que tu i la teva obra mereixeu, però fa goig.

T'he parlat moltes vegades de la teva lírica i t'he de parlar encara moltes més, però que la teva enorme, autèntica i una mica exasperant modestia toleri avui el que vull deixar ben escrit i formulat: pel meu gust (i no solo equivocar-me), ets un extraordinari i altíssim poeta, i repara que no he dit "essa". Un dels millors de la nostra lírica, de tots els temps, i comparable de tu a tu, em penso, amb els de qualsevol altra, per exigent i madura que sigui. I ja he buidat el pap i em començo a quedar tranquil. I no em surtis amb que si l'amistat, etc., perquè parlo ben objectivament.

Com a doll i musicalitat, ets el més abundós i el millor, de molt, de tots nosaltres i molt per damunt d'un Rosselló, un Teixidor, un Vinyoli o aquest teu segur servidor. Només se't pot comparar, del nostre moment, en Villangómez. Dels mes vells, en Carner. En Sagarra i l'Esclaians potser són més amples i profítics que tu -i el primer toca més tecler-, però arrossegueu moltíssima ganga. En canvi, tu, no. El teu llenguatge es perfecte; les teves imatges, rutilants, meravelloses; el teu gust, sense gaigudes, seguríssim. No hi ha ningú, entre nosaltres, que hagi dit millor l'encant de les boniques coses: de la rosa, del ros sinyol, d'una tarda encalmada. No hi ha ningú, tampoc, que hagi cantat l'amor d'una manera més nua, més humana i més sincerament dolorosa. Recordes i emules Mm. de Meailles i totes les altres divines dones, etc. Clementina i Maria Antònia queden, en conjunt, molt per sota de la teva veu. De vegades són cursis i tot sovint "nyonyes" i tu no ho ets mai.

Donaria la meua mà dreta per haver escrit, per exemple, els teus haikais en cadena, el teu "Record a muntanya" (moltes gràcies, una vegada més, per la dedicatòria), el teu "Repòs", les teves prodigioses "Elegies", els extraordinaris "Estramps", les cançons...I tot, tot! M'avergonyeix el meu pròleg, per inadequat i mesquí, i te'n demano perdó. Únicament em disculpa que no soc cap crític. I d'una sola cosa estic content: d'haver vist clar, des del primer moment, i potser millor que tu, que t'havien de publicar sencera la teva obra. En part gràcies a aquest meu criteri (i excusa'm aquesta vanitat), tenim ara a les mans aquest fabulós llibre.

Jo no sé quin serà el destí físic, històric, de la teva obra. Depèn de tantes coses! Però, intrinsecament, la veig -no te'n riguis- immortal. Quan s'arà a la poesia que canta i diu, i aleshores trobarà, esperant, la gent torca, nítida, generosa, immarcescible. Tu hauràs estat una dona, no "mélaina", però sí "mikrà", que haurà passat silenciosament per aquest món sense ficar-se amb ningú, mantenint la seva mare i guanyant-se valerosament la vida. Molts estúpids t'hauran ignorat a llur pas. Però, a l'hora dels amissos, els teus versos resplendiran, amb llur missatge de veritat i bellesa, i tu, siguis on siguis, sabràs amb un somriure, com jo ja ho sé des d'ara, que no has passat ni patit en va.

Enormement enlluernat i entusiasmat, t'envia tot el seu homenatge personal i literari el teu aferrat.

Salvador Espriu.

Correspondència de Rosa Leveroni amb Salvador Espriu.



SALVADOR ESPRIU

Barcelona, 30 de desembre de 1981.

Srta.
Rosa Leveroni.
CUTAT.

Molt estimada Rosa,

Et reitero una i mil vegades el meu entusiasme, la meua admiració i el meu agraïment per l'alta lligada de la teua poesia. Entre moltes altres coses, seix dutes de bon tros més importants, tu ets la poeteixa cabdal de la nostra generació.

Bon any 1982 per a tu i els teus. - Rep tota l'assistència del teu devot i invariable AFN.

Salvador Espriu.

Passatge de Gràcia, 118, paral·lel, 10. - Barcelona - 8.

Correspondència de Rosa Leveroni amb Salvador Espriu.



7

Bibliografia

"Abelló, Montserrat [\[en línia\]](#)", *Biblioteca de Catalunya*, [Consulta 10/11/2022].

Abelló, Montserrat. *Dins l'esfera del temps*. Barcelona: Proa, 1998.

Abelló, Montserrat. *A cor de les paraules: obra poètica 1963-2002*. Barcelona: Proa, 2002.

"Leveroni, Rosa" [\[en línia\]](#)", *Biblioteca de Catalunya*, [Consulta 10/11/2022].

Leveroni, Rosa. *Confesions i quaderns íntims*. Barcelona: Edicions 3 i 4, 1998.

Leveroni, Rosa. *Epigrames i cançons*. Barcelona: Gustavo Gili, 1938.

"Marçal, Maria Mercè [\[en línia\]](#)", *Biblioteca de Catalunya*, [Consulta 10/11/2022].

Marçal, Maria Mercè. *Bruixa de dol: (1977-1979)*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

Marçal, Maria Mercè. *Cau de llunes*. Barcelona: Proa, 1977.

"Montserrat Abelló [\[en línia\]](#)", *Dilluns de poesia a l'Ars Santa Mònica*, [Consulta 10/11/2022].

"Montserrat Abelló: malgrat tot, poeta [\[en línia\]](#)", *Biblioteca de Catalunya*, [Consulta 10/11/2022].

"Noms propis: Montserrat Abelló [\[en línia\]](#)", *Lletra: la literatura catalana a Internet*, [Consulta 10/11/2022].

"Noms propis: Rosa Leveroni [\[en línia\]](#)", *Lletra: la literatura catalana a Internet*, [Consulta 10/11/2022].

"Noms propis: Maria Mercè Marçal [\[en línia\]](#)", *Lletra: la literatura catalana a Internet*, [Consulta 10/11/2022].

Soler, Carla, "Presència femenina en els Fons i Col·leccions de la BC [\[en línia\]](#)", *Biblioteca de Catalunya*, [Consulta 10/11/2022].



Crèdits

Directora de la Biblioteca de Catalunya: Eugènia Serra Aranda

Coordinació i revisió del projecte:

Biblioteca de Catalunya: Marga Losantos (SAIOD), Marta Riera (Direcció)

Conceptualització del projecte educatiu: Fragment, Serveis Culturals, S.L.

Desenvolupament de continguts: Laura Bielsa

Disseny gràfic: Malaviart

Reproduccions fotogràfiques:

Oriol Miralles (Unitat de Digitalització de la Biblioteca de Catalunya)

© Biblioteca de Catalunya 2022

